

Om bevissthet

«Forfatteren polemiserer slik at jeg til slutt lurer på hvilke krav man egentlig skal stille til kunnskap», skriver vår anmelder.

PUBLISERT 5. oktober 2013

Fagbokforlaget, 2012. 239
sider

Tittelen til tross – *Om bevissthet* er ingen innføring i bevissthetspsykologi. Boken er disponert som følger: 1. Hypnose og Pioneer 10, 2. Nå-øyeblikk, 3. «Min egen lykkes smed», 4. Ut-av-kroppen-erfaringer og nær-døden-erfaringer, 5. «Passion to know» – utvidet bevissthet, 6. En ny bevissthet. Under dette omtales sciencefiction, astronauter som kom hjem med et beriket indre liv («kosmisk bevissthet»? bevissthet om at vi neppe er alene i universet), overnaturlige fenomener, barnefødsler, psykoterapi, m.m. Det er gjennomgående vanskelig å vite hvor Brudal vil med sine fargerike anekdoter.

Løs og polemisk

Først avslutningsvis sier hun at «Det store spørsmålet om vi mennesker er i ferd med å utvikle en ny type bevissthet, har gått som en rød tråd i denne boken» (s. 212). Det er underlig at ikke dette står i innledningen. For øvrig forstyrres framdriften stadig av nokså løse eksempler på bevissthetsfenomenenes plass i populærkultur og i forfatterens eget liv. Jeg resignerer helt når jeg leser at forfatteren ønsker seg siste plata til Rod Stewart (med «Fly me to the moon») til jul (s. 21). Nokså trivielle faktafeil som at månen første gang ble besøkt av Armstrong og Adrian (*sic*) er nok arbeidsulykker som

kan ramme enhver i et bevisstløst øyeblikk. Allikevel er helheten mer enn summen av delene, må vite.

«Det er en god regel at oppsiktsvekkende påstander krever oppsiktsvekkende evidens, men her blir det mest av det første»

Leseren blir tidlig innviet i forfatterens «holistiske» perspektiv, i motsetning til naturvitenskapens angivelige syn på mennesket som intet mer enn en klokke. Forfatterens polemiserer imidlertid slik at jeg til slutt lurere på hvilke krav man egentlig skal stille til kunnskap. Det er en god regel at oppsiktsvekkende påstander krever oppsiktsvekkende evidens, men her blir det mest av det første. Et illustrerende eksempel: «[...] at bevisst aktivitet, som tenkning, hukommelse, refleksjon og valg, som vi har sett finner sted hos klinisk døde hjertepasienter, *trolig ikke kan skrive seg fra aktivitet i hjernen*» (s. 145). Dette er basert på muntlige rapporter fra pasienter som har vært klinisk døde, og som skal ha opplevd en skikkelse som ga dem valget mellom livet og døden. Med all respekt – det bør være unødvendig å påpeke hullene i dette resonnementet. I den grad forfatteren redegjør for mulige innvendinger, avfeies de forstyrrende ofte med «jeg tror ikke det», nye anekdoter, bevisførsel med analogi, eller henvisning til autoriteter.

Tidvis engasjerende

Når alt dette er sagt, synes jeg kapitlet om «nå-øyeblikk» fungerer rimelig godt på egen hånd. Tidvis våkner engasjementet også under avsnittene om drømmer, selv om noen generaliseringer om drømmenes problemløsende egenskaper virker vel anstrengte. Her kommer allikevel forfatterens kunnskap mer til sin rett, og det er ikke tvil om hun kan mye om mange ting.

Forfatter og forlag skal ha ros for dristigheten. Dessverre må begge parter ta seg tid til en betydelig opprydding i både innhold, språk og generell struktur før en komatøs skeptiker som undertegnede blir overbevist.

Anmeldt av Stephan C. H. Neuhaus, psykolog, Moss DPS

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 50, nummer 11, 2013, side